

תדריך שמירת עצים בירושלים

בישראל גוברת והולכת המודעות לחשיבות העצים ולתרומתם לנוף, לאקלים ולאיכות הסביבה. עיריית ירושלים, יחד עם החברה להגנת הטבע, משרד החקלאות ופיתוח הכפר ותושבי העיר, פועלים רבות להגנה על העצים בעיר, שמירה על המגוון הייחודי של ירושלים וחיזוק ההכרה בחשיבות העצים במרקם העירוני.

על מנת שנוכל כולנו לשמור על העצים בירושלים, גיבשנו תדריך זה, הכולל:

מידע על שימור עצים, הוראות חוק ודרכי פעולה אפשריות.

יחד נשמור על ירושלים ירוקה

סקרי עצים עתיקים וייחודיים בירושלים

קהילת החברה להגנת הטבע בירושלים והסביבה ערכה בשנים האחרונות סקרי עצים עתיקים וייחודיים בירושלים ככלי לשימור עצים במרקם העיר הבנויה:

1. סקר עצים עתיקים וייחודיים לשימור בירושלים, 2013 בשיתוף יחידת פקיד היערות במשרד החקלאות ופיתוח הכפר ובשיתוף קרן גולדמן.

2. סקר עצים עתיקים וייחודיים באגן הקדרון בירושלים, 2015 בשיתוף רשות ניקוז ים המלח.

הסקרים מופיעים באתרי האינטרנט:

1. החברה להגנת הטבע, קהילת ירושלים והסביבה www.teva.org.il/jerusalem

2. המפה הירוקה של ירושלים www.greenmap.org.il

3. משרד החקלאות ופיתוח הכפר (יחידת יער ואילנות) www.moag.gov.il

ראיתם עץ שאינו מופיע בסקרים ולדעתכם ראוי כי ישולב, פנו אלינו בדוא"ל: greenmap@spni.org.il

אזדרכת ברחוב הנצוי"ב

איך החוק מגן על עצים?

על פי 'פקודת היערות'¹, כל כריתה או העתקה של אילן מוגן או עץ בוגר טעונה רישיון מפקיד היערות, גם אם העץ מצוי בשטח פרטי. כריתת עץ ללא אישור הנה עבירה פלילית.

מהו עץ בוגר? עץ שגובהו שני מטרים לפחות מעל פני הקרקע וקוטר גזעו בגובה 130 סנטימטרים הוא 10 סנטימטרים לפחות.

עץ המצוי במגרש בתכנית בת תוקף למגורים יחשב בוגר אם קוטר גזעו 20 סנטימטרים לפחות.

מהו אילן מוגן? עץ המופיע ברשימת האילנות המוגנים ביצו היערות², דוגמת עץ זית ועץ חרוב. עצים אלו מחויבים ברישיון לכריתה או העתקה בכל גודל, ללא קשר להיותם עץ בוגר.

מהי כריתה? חיתוך הגזע המרכזי של אילן מוגן או עץ בוגר בלא הותרת בדים (ענפים) וכן כל פעולה הגורמת או עלולה לגרום למותו של אילן מוגן או עץ בוגר, לרבות ריסוס, הרעלה, הסרת קליפות העץ, שריפת העץ, חיתוך שורשיו או בנייה בתוך תחום קוטר צמרתו.

מהי העתקה? עקירה של אילן מוגן או עץ בוגר משורשיו ונטיעתו במקום אחר, באופן שיבטיח את המשך צמיחתו.

בירושלים ובערים נוספות, מנהל האגף לשיפור פני העיר הוסמך לשמש כפקיד היערות העירוני. כל בקשה המוגשת לפקיד היערות העירוני נבחנת לגופה. אישור כריתה/העתקה מחייב פרסום. החלטות פקיד היערות בנושא זה מתפרסמות באתר עיריית ירושלים³ ובאתר משרד החקלאות ופיתוח הכפר⁴.

ניתן להגיש ערר על החלטה לאישור כריתה או העתקה של עצים, במהלך 14 יום ממועד הפרסום, באמצעות טופס ערר הנמצא באתר משרד החקלאות ופיתוח הכפר⁵.

על פי חוק התכנון והבניה⁶, קיימת חובת הגשת סקר עצים מפורט, לכל תכנית, בכל שטח הכולל חמישה עצים ומעלה. תכנית ששטחה 35 דונם ומעלה ובה לפחות 50 עצים בוגרים המסומנים לכריתה, להעתקה או לשימור, מחויבת בחוות דעת של פקיד היערות, כתנאי לאישורה. בתכניות בהן ישנם עצים בוגרים והן לא מחויבות בהיוועצות עם פקיד היערות, מוסד התכנון יבחן את התכנית לאחר ששקל את הצורך בשמירה על העצים הבוגרים, במסגרת מכלול השיקולים התכנוניים.

כיצד לפעול במקרה של כריתת עץ?

1. דווחו על האירוע למוקד העירוני 106. ניתן לכרר באתר העירייה³ האם ניתן רישיון לכריתה.
2. אם הגוזם בקרבתכם, בקשו לראות אישור כריתה. אם אין רישיון תקף, דרשו לעצור את העבודה ובקשו מהמוקד העירוני 106 לשלוח פקח למקום.
3. תעדו את האירוע: צלמו את העץ, את הכורת ומספר רכבו בצירוף תאריך האירוע. הצילום והמידע חשובים ביותר לצורך חקירה ופתיחת תיק על כריתה לא חוקית במידה ומדובר בכריתה לא חוקית. את המידע והתמונות יש לשלוח למשרד פקיד היערות בדוא"ל: trees@moag.gov.il.
4. דווחו על האירוע ל-'טלעץ' של משרד החקלאות ופיתוח הכפר 03-9485816.
5. כאשר רואים אתר בו מתוכננים בניה או פיתוח בקרבת עצים, כדאי לכדוק ביחידת פקיד היערות בעירייה³ האם העצים באתר מיועדים לשימור, לכריתה או להעתקה. ניתן לפנות לפקיד היערות לפני מתן רישיון ולהביע דעה והתנגדות.
6. במקרה של עצים לשימור, הסמוכים לעבודות בנייה ופיתוח תשתיות, קיים מסמך 'הנחיות לעבודה בקרבת עצים'⁷, הכולל הגדרות והנחיות לעבודה נכונה בקרבת עצים, כדי למנוע פגיעה בעץ.

פרטי קשר לאנשי מקצוע רלוונטיים

במשרד החקלאות ופיתוח הכפר, אגף יער ואילנות

הקריה החקלאית, ת.ד. 30 בית דגן 50250

'טלעץ' – לדיווח על כריתה ללא רישיון
טל': 03-9485816

משרד פקיד היערות

טל': 03-9485816 | פקס: 03-9485264
דוא"ל: trees@moag.gov.il

מנהלת תחום הגנת אילנות, גב' תמר עמית
טל': 03-9485670
דוא"ל: tamara@moag.gov.il

מנהל תחום אכיפה ופיקוח, מר קרול טלפוס
טל': 03-9485385
דוא"ל: karolt@moag.gov.il

שרות ההדרכה במשרד החקלאות

ייעוץ מקצועי בנושא גידול ושימור עצים, מר ישראל גלון
טל': 050-6241556, דוא"ל: isgalon@shaham.moag.gov.il

בעיריית ירושלים

אגף שיפור פני העיר – ככר ספרא 1, ירושלים
על כל פנייה בנושא עצים בעיר יש לפנות למוקד 106
הפתוח 24 שעות ביממה.

פקיד היערות ומנהל אגף שפ"ע, מר זאב גולדנברג
דוא"ל: glzeev@jerusalem.muni.il

אגרונום עירוני, מר אורי גלפנד
דוא"ל: glury@jerusalem.muni.il

מפקח סביבתי (לנושא הגנת האילנות), מר דן מזרחי
דוא"ל: mzdan@jerusalem.muni.il

מתן היתרי כריתה, שימור והעתקה, מר דוד מועלם
דוא"ל: mldavid@jerusalem.muni.il

מתן היתרי בניה והיתרי תשתיות, מר פבל גנדלר
דוא"ל: gnpavel@jerusalem.muni.il

זית עתיק במתחם
מסגד נבי עכאשה

1. פקודה מנדטורית משנת 1926, המגנה על עצים ויערות ומתעדכנת מעת לעת. עדכון אחרון 2014.
2. "צו היערות" כולל את הרשימה המלאה של האילנות המוגנים. שר החקלאות ופיתוח הכפר רשאי להחליט על הצורך בעדכון הצו.
3. באתר העירייה: www.jerusalem.muni.il על פי הניתוב הבא: 'תושבים' < 'שירותי העירייה' < שיפור פני העיר < 'חשיבות העצים ושימורם' < פרסום אישור כריתה/העתקת עצים.
4. באתר משרד החקלאות ופיתוח הכפר: www.moag.gov.il על פי הניתוב הבא: 'לחבק עץ' < מידע שימושי.
5. באתר משרד החקלאות ופיתוח הכפר: www.moag.gov.il על פי הניתוב הבא: 'לחבק עץ' < טפסים להורדה.
6. המידע מבוסס על: סעיף 83ג(ג) לחוק התכנון והבניה, התשע"ד 2014; "תקנות התכנון והבניה (תכנית הטעונה התייעצות עם פקיד היערות)", התשע"ה 2015; "נוהל תנאי סף להגשת תכנית בסמכות מחוזית ותכנית בסמכות מקומית" (17.8.2014).
7. אתר משרד החקלאות ופיתוח הכפר: www.moag.gov.il על פי הניתוב הבא: 'יחידות המשרד' < יער ואילנות (פקיד היערות) < 'נהלים' < 'הנחיות לעבודה בקרבת עצים'.

עדכון מרץ 2017, צילומים: ליאורה חמי - כהן